

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,

проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № ____ від _____ 2019 р.

ГЕОГРАФІЯ СВІТОВИХ РИНКІВ
ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки – Магістр
Галузь знань – 01-Освіта /Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Економіка)

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Географія світових ринків»
для студентів за напрямом підготовки магістр, галузі знань 01 Освіта
/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта, освітньої програми – Середня
освіта (Географія. Економіка)

«30» серпня, 2019 р. – 13с.

Розробники: к. геогр. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії
Краснопольська Н.В.

Рецензент: к. геогр. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії
Потапова А.Г.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
економічної та соціальної географії

протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (Барський Ю. М.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією
географічного факультету**

протокол № 1 від 11 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ (Поручинський В. І.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта Освітня програма (Спеціалізація): Середня освіта (Географія. Економіка) Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання – 6
		Семестр – 11 й
		Лекції – 24 год.
ІНДЗ: €		Практичні (семінарські) – 24 год.
	Самостійна робота – 122 год.	
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: залік	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта Освітня програма (Спеціалізація): Середня освіта (Географія. Економіка) Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання – 7
		Семестр – 13
		Лекції – 14 д.
ІНДЗ: €		Практичні (семінарські) – 12 год.
	Самостійна робота – 132 год.	
	Консультації – 22 год.	
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програми навчальної дисципліни «Географія світових ринків» галузі знань: 01 Освіта /Педагогіка, спеціальності: 014 Середня освіта, освітньої програми Середня освіта (Географія. Економіка).

Навчальна дисципліна «Географія світових ринків» є складовою частиною дисциплін циклу професійної та практичної підготовки вибіркової частини блоку навчальної програми. Дисципліна призначена для вивчення методології та методики дослідження кон'юктури і прогнозування світової економіки, міжнародних товарних ринків і окремих ключових товарів з використанням міжнародних інформаційних джерел і програм. Основною проблемою навчального курсу є функції торгівлі у системі директивно-адміністративних і ринкових економічних відносин, місце торговельних систем як структурних елементів територіальних суспільно-географічних систем, їх зв'язок з ін. підсистемами, об'єктивність і неминучість існування територіальної диференціації рівнів розвитку і розміщення торгівлі.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

знати: методи дослідження соціально-економічної структури світового ринку; регіональну структуру світового ринку; наукові підходи до вивчення економічної кон'юктури; чинники, що впливають на загальногосподарську кон'юктуру в цілому та їх вплив на стан і розвиток окремих товарних ринків.

вміти: аналізувати тенденції і чинники формування і функціонування світових товарних ринків, самостійно розробляти науково обгрунтовані стратегію і тактику роботи на конкретному товарному ринку, відстоювати позицію відносно сучасних проблем соціально-економічного розвитку України в умовах мінливої світової кон'юктури, визначати роль експортно-імпортних поставок товарів у розвитку і реформуванні економіки будь-якої країни або регіону світу.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення світового ринку					
Тема 1. Вступ. Структура міжнародної економіки.	8	2		6	-
Тема 2. Форми і напрями розвитку міжнародної спеціалізації.	19	2	2	14	-1
Тема 3. Сутність кон'юктури ринку.	15	2	2	10	1
Тема 4. Становлення світового ринку.	11	2	2	6	1
Разом за модулем 1	53	8	6	36	3
Змістовий модуль 2. Ринкова основа світової економіки та головні суб'єкти світового ринку.					
Тема 5. Географія світового ринку товарів та послуг.	23	2	4	16	1
Тема 6. Географія ринку міжнародних інвестицій.	15	2	2	10	1
Тема 7. Географія міжнародного фінансового ринку.	14	2	2	9	1
Тема 8. Географія світового ринку технологій (СРТ)	13	2	2	9	
Тема 9. Географія світового ринку праці.	15	2	2	10	1
Тема 10. Географія ринку економічно розвинутих країн.	21	2	2	16	1
Тема 11-12. Географія ринку країн, що розвиваються.	24	2	4	16	2
Разом за модулем 2	107	16	18	86	7
Всього годин	180	24	24	122	10

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Тема 1. Вступ. Структура міжнародної економіки	20	2		16	2
Тема 2 Форми і напрями розвитку міжнародної спеціалізації.	36	2		30	4
Тема 3. Становлення світового ринку	24	2		20	2

Тема 4-5. Географія світового ринку товарів та послуг.	40	4	6	24	6
Тема 6. Географія ринку економічно розвинутих країн.	34	2	2	26	4
Тема 7. Географія ринку країн, що розвиваються	36	2	4	26	4
Всього годин	180	14	12	132	22

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота виконується студентами згідно з розподілом годин за темами і включає в себе різні види самостійної роботи: вивчення конспекту лекцій та літературних джерел, підготовка до практичних занять, тестів та контрольних робіт, самостійне вивчення окремих питань курсу, підготовка доповідей

Денна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	.Формування економічної єдності країн світу	3
2	Поглиблення інтернаціоналізації господарства	3
3	Сутність світової економічної рівноваги	3
4	Фактори економічного розвитку	3
5	Особливості сучасної економічної глобалізації	3
6	Моделі економічного розвитку	3
7	Форми міжнародної спеціалізації	3
8	Основні теорії міжнародної торгівлі.	3
9	Суспільно-географічні аспекти вивчення географії світового ринку	3
10	Типи зовнішньоторговельної політики	3
11	Методи дослідження та прогнозування товарних ринків	3
12	Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку.	3
13	Основні теорії міжнародної торгівлі	3
14	Розвиток класичних теорій торгівлі в наш час.	3
15	Сучасні теорії меркантилізму.	3
16	Закономірності і принципи територіальної організації торгівлі	3
17	Основні напрями державного регулювання регіональних споживчих ринків.	3
18	Форми і методи регіонального регулювання цін на ТНС.	4
19	Нові концепції формування споживчого ринку	3
20	Характерні ознаки сучасного ринку.	3
21	Умови і чинники формування міжнародної торгівлі.	3
22	Взаємовплив процесів поділу, інтеграції праці і міжнародної торгівлі.	3
23	Регіональні зв'язки у торгівлі у системі «виробництво-торгівля-споживання».	4
24	Зв'язки торгівлі з іншими галузями господарства.	3
25	Класифікація ринкових зв'язків торгівлі.	3
26	Монополістичний світовий ринок.	3
27	Олігополістичний світовий ринок.	3
28	Атомістичний світовий ринок.	3

29	Попит і пропозиція на світовому ринку	3
30	Кон'юктура, умови її формування.	3
31	Роль центрів міжнародної торгівлі (товарних бірж, аукціонів, ярмарків) у формуванні світових цін.	3
32	Фактори економічного розвитку Особливості сучасної економічної глобалізації..	3
33	Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку.	3
34	Міжнародний ринок товарів.	3
35	Міжнародний ринок послуг.	3
36	Міжнародна торгівля промисловими товарами	3
37	Міжнародна торгівля сировиною	3
38	Міжнародна торгівля машинами	3
39	Ринок освітніх послуг	3
40	Сучасні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі	3
	Разом	122

Заочна форма навчання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	.Формування економічної єдності країн світу	3
2	Поглиблення інтернаціоналізації господарства	3
3	Сутність світової економічної рівноваги	3
4	Фактори економічного розвитку	3
5	Особливості сучасної економічної глобалізації	3
6	Моделі економічного розвитку	3
7	Форми міжнародної спеціалізації	3
8	Основні теорії міжнародної торгівлі.	3
9	Суспільно-географічні аспекти вивчення географії світового ринку	3
10	Типи зовнішньоторговельної політики	3
11	Методи дослідження та прогнозування товарних ринків	4
12	Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку.	3
13	Основні теорії міжнародної торгівлі	3
14	Розвиток класичних теорій торгівлі в наш час.	4
15	Сучасні теорії меркантилізму.	3
16	Закономірності і принципи територіальної організації торгівлі	4
17	Основні напрями державного регулювання регіональних споживчих ринків.	3
18	Форми і методи регіонального регулювання цін на ТНС.	3
19	Нові концепції формування споживчого ринку	3
20	Характерні ознаки сучасного ринку.	3
21	Умови і чинники формування міжнародної торгівлі.	3
22	Взаємовплив процесів поділу, інтеграції праці і міжнародної торгівлі.	3
23	Регіональні зв'язки у торгівлі у системі «виробництво-торгівля-споживання».	4
24	Зв'язки торгівлі з іншими галузями господарства.	3
25	Класифікація ринкових зв'язків торгівлі.	3
26	Монополістичний світовий ринок.	3
27	Олігополістичний світовий ринок.	3
28	Атомістичний світовий ринок.	3
29	Попит і пропозиція на світовому ринку	4
30	Кон'юктура, умови її формування.	4
31	Роль центрів міжнародної торгівлі (товарних бірж, аукціонів, ярмарків)	3

	у формуванні світових цін.	
32.	Фактори економічного розвитку Особливості сучасної економічної глобалізації..	3
33.	Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку.	4
34.	Міжнародний ринок товарів.	3
35.	Міжнародний ринок послуг.	4
36.	Міжнародна торгівля промисловими товарами	3
37.	Міжнародна торгівля сировиною	4
38.	Міжнародна торгівля машинами	4
39.	Ринок освітніх послуг	4
40.	Сучасні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі	4
	Разом	132

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

ІНДЗ – наукова робота дослідницького напрямку, основною метою якої є закріплення теоретичних знань, набуття практичних навиків опрацювання довідкового матеріалу, статистичних даних, картографічного матеріалу, складання комплексної характеристики окремих товарних ринків.

ІНДЗ видається студенту викладачем на початку семестру. Студент повинен надати ІНДЗ для перевірки при оцінці проміжних знань (модульного контролю). Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Загальні вимоги до виконання:

- індивідуальне завдання повинно мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер;
- тип індивідуального завдання – розрахунково-графічний;
- виконується ІНДЗ з додержанням усіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15), посилання на джерело інформації – обов’язкове;

- оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками	9-10
Недостатньо висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками	5-8
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента	3-4
Тема висвітлена без чіткого розуміння суті дослідження	1-2

Обов'язковими структурними компонентом ІНДЗ є Титульна сторінка. Зміст. Вступ. Основна частина. Висновки. Література. Додатки.

На **Титульній** сторінці повинна бути вказана кафедра, назви теми завдання, група, прізвище та ім'я студента, рік виконання.

Зміст розміщують на початку роботи.

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження.

В **основній частині** виділяють дві складові: теоретико-методична і дослідницько-аналітична.

Теоретико-методична частина повинна містити систематизацію здобутих знань до обраної теми, загальний опис методики дослідження, яка використовується для написання роботи. В тексті обов'язкові посилання на літературні джерела.

Дослідницько-аналітична частина – характеристика товарних ринків згідно плану : історія розвитку ринку етапи формування ринку);

елементи та структура ринку,

- специфіка торгівлі;
- країни лідери в експорті товарів;
- країни лідери в імпорті товарів;
- головні тенденції сучасного розвитку світового ринку товарів;
- глобалізація міжнародного ринку товарів.

Висновки повинні відповідати поставленим завданням. У них формулюють пропозиції, ідеї автора щодо організації та проведення подібних досліджень в даному напрямку.

Література містить основні та додаткові джерела, інтернет ресурс, загальним обсягом не менше 10-ти. Укладається у порядку посилань у тексті або в алфавітному порядку або заголовків. Література повинна бути укладена згідно вимог (Додаток А).

Додатки повинні обов'язково містити картосхеми, рисунки, таблиці складені автором. В разі використання довідкового матеріалу з інших джерел, обов'язкове посилання на авторів і видання.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. Виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Денна форма навчання

Таблиця 6

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (маx = 40 балів)												Модульний контроль (маx = 60 балів)	Загальна кількість балів		
Модуль 1						Модуль 2						Модуль 3			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	10	30	30	100

Усні відповіді оцінюються за такими критеріями:

1 бал – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

1.5 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

2 бали – відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників.

2.5 бали – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, власні наукові доробки; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Заочна форма навчання

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (маx = 40 балів)							Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2		
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	
T 1	T 2	T 3	T4	T5	T6	ІНДЗ			
5	5	5	5	5	5		10	30	30

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Географія світового господарства з основами економіки: навч. посібник / [за ред. Олійника Я. Б., Смирнова Г. Г.]. – Київ: Знання, 2011. - 637 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність: Термінологічний словник / [за ред. Загороднього А.Г., Вознюка Г.Л.]. – Київ: Кондор, 2007.– 168 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / [за ред. Кузика С.П.]. – Львів: Світ, 2002. - 672 с.
4. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – Київ: Знання, 2008. - 405с.

5. Макроекономіка: підручник / [за ред. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О.]. – Київ: Знання, 2008. – 743 с..
6. Мазурок П. П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. / П. П. Мазурок. – К. : "Знання", 2006. – 477 с.
7. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: Навч. посібник для студ. геогр. фак. ун-тів / М. Д. Пістун. – К. : Вища школа, 1996 – 231 с.
8. Світова економіка: підручник / [за ред. Філіпенко А. С., Будкін В. С., Рогач О.І.]. – Київ: Либідь, 2007. - 582 с.
9. Світова економіка: навч. посібник / [за ред. Козака Ю.Г, Ковалевського В.В., Логвінової Н.С.]. – Київ: " Центр учбової літератури", 2010. - 327 с.
10. Соціально-економічна географія світу / За ред. С. Кузика. – Тернопіль: підручники і посібники, 1998. – 256 с.
11. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навч. посіб. / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с. 17.
12. Топчієв О. Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посібник / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. – Херсон ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 370 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Місце географії світового ринку у системі географічних наук.
2. Предмет, об'єкт, завдання вивчення дисципліни «Географія світового ринку».
3. Джерела знань курсу.
4. Поняття світового ринку.
5. Становлення світового ринку.
6. Характерні риси світового ринку.
7. Взаємозв'язок понять «внутрішній ринок», «національний ринок».
8. Товарно-галузєва структура світового ринку.
9. Світовий ринок паливно-енергетичних ресурсів.
10. Світовий ринок мінерально-сировинних ресурсів.
11. Світовий ринок чорних металів.
12. Світовий ринок кольорових металів.
13. Світовий ринок дорогоцінних металів.
14. Світовий ринок діамантів.
15. Світовий ринок автомобілів, морських суден, автобудування, комп'ютерної техніки, побутової техніки.
16. Світовий ринок продукції основної хімії.
17. Світовий ринок хімії органічного синтезу.
18. Світовий ринок продовольчих товарів.
19. Світовий ринок технологій.
20. Світовий ринок послуг.
21. Україна на ринку міжнародних інвестицій.
22. Теоретичні концепції й інноваційна практика України.
23. Монополістичний світовий ринок.
24. Олігополістичний світовий ринок.
25. Атомістичний світовий ринок.

26. Попит і пропозиція на світовому ринку.
27. Кон'юнктура, умови її формування та форми прояву.
28. Множинність цін світового ринку.
29. Світові ціни.
30. Роль центрів міжнародної торгівлі (товарних бірж, аукціонів, ярмарків) у формуванні світових цін.
31. Основні фактори світового ринку: закритий і відкритий сектори.
32. Соціально-економічна структура ринку
33. Ринкова основа світової економіки
34. Головні суб'єкти світової економіки
35. Світовий ринок туристичних послуг
36. Географія товарного ринку країн « великої сімки»
37. Географія товарного ринку азійських країн НІК –І хвилі.
38. Географія товарного ринку азійських країн НІК –ІІ хвилі
39. Географія товарного ринку нафтоекспортуючих країн
40. Географія товарного ринку Китаю